

بررسی نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی کشور

ولی سرخی

مدرس دانشگاه جامع علمی کاربردی مرکز آبدانان

نام نویسنده مسئول:

ولی سرخی

چکیده

رشد بالای اقتصادی و توسعه بهتر اقتصادی از جمله اهدافی است که همه اقتصادها به دنبال آن هستند، در میان کارآفرینی می-تواند در زمینه پیشرفت جامعه و رشد اقتصادی مثرتر بوده و گسترش آن به افزایش تولید و در نتیجه بالاتر رفتن سطح درآمد سرانه در جامعه بیانجامد. هدف از این پژوهش نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی کشور میباشد. به این منظور ۴ فرضیه تدوین گردید. برای گردآوری اطلاعات لازم جهت آزمون فرضیه‌ها، از پرسشنامه محقق ساخته، حاوی ۲۷ سوال در ۵ بعد استفاده شد و بین ۱۸۷ نفر از مدیران شرکت‌های مستقر در شهرک علمی - تحقیقاتی شهر اصفهان، به عنوان نمونه آماری تحقیق توزیع گردید. جهت تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات از روش تحلیل عاملی و تحلیل مسیر بهره گرفته شد. نتایج آزمون فرضیات تحقیق، ضمن تایید تاثیر نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی نشان داد که می‌بایست به ایجاد زمینه‌ی کارآفرینی در کشور در کنار سایر عوامل اثرگذار بر رشد اقتصادی توجه ویژه‌ای شود.

واژگان کلیدی: کارآفرینی، فرصت‌های جدید اقتصادی، ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی، ایجاد سرمایه اجتماعی و فرهنگی، رفاه اجتماعی.

مقدمه

امروزه رشد و توسعه اقتصادی در بستری از رقابت‌ها، تحولات جهانی، چرخه‌های رکود و رونق، وقایع سیاسی و امنیتی، تهدیدها و تحریم‌ها، دسترسی به منابع طبیعی، موقعیت جغرافیایی و بسیاری از شرایط دیگر صورت می‌گیرد. در این تعاملات، اقتصادهایی توان ادامه حیات دارند که اولاً متکی به نیروهای درونی خود باشند و ثانياً، قابلیت تطبیق با این تحولات سریع را داشته باشند. تحولات داخلی و جهانی در برخی از اقتصادها بویژه اقتصاد ایران، با توجه به شرایط اقتصاد سیاسی ویژه عمیق تر و گسترده تر می‌شود. (محمدزاده و همکاران، ۱۳۹۵).

رشد بالای اقتصادی و توسعه‌ی بهتر اقتصادی از جمله اهدافی است که همه اقتصادها به دنبال آن هستند و علت آن وجود منافع و مزایایی می‌باشد که رشد اقتصادی به ارمغان می‌آورد که مهمترین آن‌ها را می‌توان سطح بالاتر رفاه جامعه نام برد و این هدف نهایی سیاست‌گذاران هر کشوری است. در این میان کارآفرینی می‌تواند در زمینه پیشرفت جامعه و رشد اقتصادی مثمرتره بوده و گسترش آن به افزایش تولید و در نتیجه بالاتر رفتن سطح درآمد سرانه در جامعه بیانجامد. کارآفرینی به عنوان فرآیند شناسایی، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌ها در قالب راه اندازی و مدیریت کسب و کارهای جدید با هدف ارائه کالا یا خدمات جدید نقش به سزایی در رشد اقتصاد ملی ایفا می‌کند (زالی و همکاران، ۱۳۸۹).

بر اساس نظریه‌های نوین اقتصادی، تغییرایده‌ها و خلق نوآوریها پایه اصلی توسعه اقتصادی محسوب می‌شود و کارآفرینی بارزترین ابزار برای رساندن جامعه به این مقصود است (سیمرای و همکاران، ۲۰۱۱). کارآفرینان به دلیل اینکه درآمدشان رابطه معنی دار و قابل توجهی با میزان تلاش کاری آنها دارد، ساعات بیشتری را با بهره برداری بالاتر به کار کردن اختصاص می‌دهند و از این طریق در افزایش رشد اقتصادی و در نتیجه کاهش میزان بیکاری تاثیر می‌گذارند (کری و همکاران، ۲۰۰۲). به عبارتی مختصر، کارآفرینی کارایی کل اقتصاد را متاثر می‌نماید. از سویی در شرایط بیکاری بالا، هزینه فرصت کارآفرینی به عنوان مولد اشتغال و کاهنده بیکاری اهمیت فزاینده‌ای در اقتصادی و کاهش نرخ بیکاری یک جامعه به شمار می‌آید. کارآفرینی به عنوان یک راهبرد برای توسعه کشورها، ایجاد اشتغال و رفاه، شناخت فرصت‌های مناسب و افزایش تولید به حساب می‌آید، چرا که نوآوری‌های آن تقاضاهایی برای محصولات جدید که قبلاً وجود نداشتند به بار می‌آورد و در نتیجه عرضه محصولات جدید را افزایش خواهد داد و موجب افزایش اشتغال و بهبود وضعیت زندگی افراد جامعه خواهد شد (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۵).

از اهداف اصلی این پژوهش بررسی نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی کشور است. ایران از جمله کشورهای در حال توسعه بوده و با چالش بزرگی روبه رو می‌باشد. اعمال تحریم‌های یک‌جانبه، یکی از ابزارهای نظام سلطه برای وارد آوردن فشار بر ایران بوده است. در مقابل اتخاذ چنین رویکردی بحث اقتصاد مقاومتی مطرح و از آن به عنوان روشی مهم در تغییر مسیر حرکت اقتصادی کشور یاد می‌شود. با توجه به نیاز اساسی یعنی آمادگی کشور برای جهش و فشار اقتصادی ثابت می‌کند که ایران بیش از هر دوره دیگر به کار و کارآفرینی احتیاج دارد. در شرایطی که کاهش سرمایه در اقتصاد کشور از یک سو، بهره‌وری پایین و گرایش به تعدیل نیروی انسانی در سازمان‌های دولتی از سوی دیگر و اضافه شدن خیل تازه‌واردان به عرصه کار، بیکاری را به معضل بزرگ اقتصادی و اجتماعی این زمان بدل کرده است، و از آنجایی که کارآفرینی به عنوان راه چاره و علاج معضل بیکاری بوده و خود اشتغالی به عنوان برجسته‌ترین دستاورد کارآفرینی مطرح است. به نظر می‌رسد که توسعه کارآفرینی و ترویج فرهنگ کارآفرینی در کشور یک ضرورت جدی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است.

مطابق با پیش بینی‌های انجام شده سازمان برنامه بودجه، تا سال ۱۳۹۹ لازم است سالانه ۹۵۵ هزار شغل جدید در کشور ایجاد شود که ایجاد چنین حجمی از مشاغل در چنین بازه زمانی کوتاه، تنها از طریق راه‌حلهایی نظیر جذب سرمایه‌گذاری خارجی، ایجاد محدودیت در واردات و یا تامین مالی بنگاه‌های راکد و نیمه فعال امکان‌پذیر نخواهد بود. حال نکته مهم آن است که توجه به توسعه کارآفرینی این مهم را محقق می‌سازد و با تشویق تاسیس شرکت‌هایی که از طریق ارائه خدمات یا محصولات جدید دارای مطلوبیت عام قادر به رشد سریع باشند، می‌توان مشاغل مورد نیاز را ایجاد کرد. چنین نگاهی کارآفرینی را به عنوان راه حل مناسب برای ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی، جایگزین راه‌حل‌های سنتی می‌نماید؛ به نحوی که امروزه در ادبیات اقتصادی کشورهای توسعه یافته، گذر از اقتصاد مدیریت شده به اقتصاد کارآفرینانه، تبدیل به بحثی تأمل برانگیز شده است و همزمان سیاست‌های سنتی صنعتی شدن در این کشورها جای خود را به سیاست‌های توسعه کارآفرینی داده‌اند.

نتایج توسعه کارآفرینی می‌تواند در دو بخش کوتاه مدت و بلندمدت بررسی شود، توسعه کوتاه مدت شامل تاسیس شرکت‌های جدید و غیره است. با تحقق اهداف کوتاه مدت بستر لازم برای توسعه پایدار و بلندمدت شامل بهبود رشد اقتصادی، کاهش اقتصادهای زیرزمینی و افزایش عدالت اجتماعی فراهم می‌شود (داوری و همکاران، ۱۳۹۷: ۳۲۸).

از اینرو، علت توجه به این موضوع، اهمیت توسعه درونزا و تکیه بر نیروهای داخلی در جنبه های مختلف توسعه و با توجه به مشکلات اقتصادی کشور، چه در بخش خصوصی و چه در بخش دولتی، تربیت نیروهای کارآمد که بتوانند به حرکت چرخ های توسعه سرعت بخشند و کشور را از وابستگی به نیروهای ماهر خارجی برهانند.

مبانی نظری تحقیق

کارآفرینی

کارآفرینی مفهوم جدیدی نیست و ریشه آن به قرن هیجدهم باز میگردد، یعنی زمانی که ریچارد کانتیلون عوامل اقتصادی را به سه دسته تقسیم کرد: (۱) ریشه مالکان زمین (۲) عوامل اقتصادی و دستمز دیگر و (۳) آن دسته از عوامل اقتصادی که با قبول خطر در بازار بورس فعالیت می کنند. با ظهور اصول اقتصادی نئوکلاسیک، مفهوم کارآفرینی و کارآفرین دیگر مورد توجه اقتصاددانان نبود، زیرا اصول اقتصادی کلاسیک فقط به دنبال بهینه ساختن منابع موجود برای دستیابی به تعادل و توازن بودند. تمرکز بهینه سازی منابع موجود در بطن نیروهای خارجی به نقطه ثقل اصول اقتصادی رایج تبدیل شده بود (محمدی و همکاران، ۱۳۹۲).

شومپتر معتقد است که کارآفرینی موتور محرک اصلی در توسعه اقتصادی است و نقش کارآفرین عبارت است از: نوآوری و ایجاد ترکیب های تازه ای از مواد.

در مجموع بهترین تعریفی که می توان از کارآفرینی ارائه کرد این است که کارآفرینی عبارت است از: فرآیند نوآوری و بهره گیری فرصت ها با تلاش و پشتکار بسیار از و همراه با پذیرش ریسک های مالی، روانی و اجتماعی، که البته با انگیزه کسب سود مالی، توفیق طلبی، رضایت شخصی و استقلال صورت می پذیرد (دیوایس و همکاران، ۲۰۱۶).

به جرات می توان گفت که کلیدی ترین واژه در بیان مفهوم کارآفرینی و کارآفرین، خلاقیت است خلاقیت به عنوان جوهره کارآفرینی و عامل کلیدی موفقیت و بنای سازمانها و همچنین رمز تکامل و سعادت دنیوی و اخروی بشر، هنوز جایگاه واقعی خود را نه تنها در جامعه بلکه در محافل علمی و تحقیقاتی کشور پیدا نکرده است. نوآوری یک وسیله و یک ابزار است و به کارگیری ترکیبات جدید، نظیر: معرفی کالای جدید، معرفی یک روش تولید جدید، گشایش یک بازار جدید، گشایش یک منبع عرضه جدید و یا سازماندهی مجدد هر گونه صنعتی را شامل می گردد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۲).

توسعه اقتصادی

توسعه و توسعه یافتگی اقتصادی از مفاهیمی هستند که صاحب نظران در مورد تعریف و معنای دقیق آن ها اتفاق نظر دارند. بیش از هر چیزی می بایست به ارتباط میان رشد اقتصادی و توسعه اقتصادی اشاره کرد. رشد اقتصادی شرط لازم توسعه یافتگی است. توسعه اقتصادی از مفاهیمی است که اغلب با مفهوم رشد اقتصادی یکی شمرده می شود در حالی که بین این دو مفهوم تفاوت های قابل ملاحظه ای وجود دارد. رشد اقتصادی دربرگیرنده شاخص های کمی اقتصادی است، لکن توسعه اقتصادی متضمن فرآیندهای پیچیده تری است، به گونه ای که این مفهوم با مفاهیمی چون تغییر و تحولات اقتصادی نزدیکتر است تا مفهوم رشد اقتصادی (هاشمی، ۲۰۰۷). واضح است که بدون رشد، توسعه ای اتفاق نمی افتد. نکته قابل توجه این است که اقتصاددانان اولیه رشد را معادل توسعه می دانستند، یعنی اعتقاد داشتند که رشد اقتصادی در نهایت به توسعه منتهی نمی شود، حال آن که تجربه به ما نشان داده است که توسعه به طور قطع نتیجه رشد اقتصادی نیست (فرجی و همکاران، ۱۳۹۳). برای مثال می توان به اقتصادهایی اشاره کرد که سهم منابع طبیعی در ایجاد ارزش افزوده اقتصادی در آن ها قابل توجه است، نظیر اقتصاد ایران که متکی بر نفت است.

به طور کلی توسعه اقتصادی سه عرصه مهم زیر را شامل می شود:

- سیاست هایی که دولت برای رفع اهداف گسترده شامل کنترل تورم، اشتغالزایی و رشد پایدار اتخاذ می کند.
- سیاست ها و برنامه هایی برای ارائه خدمات شامل احداث بزرگراه ها، مدیریت پارک ها و ارائه دسترسی پزشکی به افراد محروم
- سیاست ها و برنامه هایی که هدف اصلی آن ها بهبود فضای تجاری از طریق تلاش های تخصصی، تامین مالی تجاری، بازاریابی، توسعه مناطق مجارو، حفظ و توسعه تجاری، انتقال فناوری، توسعه املاک و سایر موارد می باشد (توماس و همکاران، ۲۰۱۳).

ارتباط بین کارآفرینی و رشد اقتصادی

چرخ های توسعه اقتصادی همواره با توسعه کارآفرینی به حرکت در می آیند (قبادی، ۲۰۱۰). توسعه کسب و کار پیش نیاز توسعه اقتصادی است. در فرآیند توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط با کسب و کارهای بزرگ و توسعه کسب و کارها توسط نهاد دولت و نظایر آن، نیازمند کارآفرین و روحیه کارآفرینی هستیم. زیرا کارآفرینان به دلیل داشتن ویژگی های منحصر بفرد می توانند بهتر از هر فرد

دیگری کسب و کارها را راه اندازی کنند. به عنوان فرآیندی که می تواند به عنوان یک ویژگی شخصی در فرد یا عنوان یک ویژگی سازمانی در یک شرکت کوچک و متوسط یا بزرگ متجلی شود، نیاز ضروری نظام های اقتصادی در حال توسعه و حتی توسعه یافته است. کارآفرینی به عنوان راهبردی توسعه محور در محیط اقتصادی در حال تغییر امروز اهمیت خاصی یافته است، به ویژه در دهه گذشته که در آن صاحب نظران، به تعداد محدود تغییر موقعیت شرکت ها و رقابت حاصل از این امر در عرصه کسب و کار اشاره کرده اند (آس و ژرب، ۲۰۱۰). با توجه به این گونه که امروزه نیروی انسانی به عنوان یک منبع نامحدود و محور هر نوع توسعه مطرح می باشد. می توان گفت کارآفرینان می توانند با ساده سازی تخصیص مجدد منابع از کاربری های نه چندان بهره ور به کاربری های بهره ور، به توسعه اقتصادی کمک کنند (ژیرمای و همکاران، ۲۰۱۱).

در نظام اقتصادی مبتنی بر کارآفرینی، نوآوران و صاحبان فکرو ایده، سرمایه های اصلی یک بنگاه اقتصادی و از عوامل توسعه پایدار محسوب می شوند. کارآفرینی با توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها رابطه تنگاتنگی دارد و امروزه یکی از شاخص های توسعه در کشورهای روبه رو رشد محسوب می شود. به دلیل نقش و جایگاه ویژه کارآفرینان در روند پیشرفت و رشد اقتصادی جامعه، بسیاری از دولت ها در کشورهای توسعه یافته و پیشرو تلاش می کنند با حداکثر امکانات و بهره برداری از دستاوردهای تحقیقاتی، شماری از افراد جامعه را که دارای ویژگی های کارآفرینی هستند به آموزش کارآفرینی و فعالیت های کارآفرینانه هدایت کنند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۲).

توسعه کارآفرینی در کشور ضمن فراهم آوردن زمینه رشد و توسعه پایدار، مسائل و مشکلات جاری از جمله فقر، نابسامانی اجتماعی و فرهنگی، بیکاری دانش آموختگان دانشگاهی و معضل انبوه سایر بیکاران را مرتفع خواهد کرد. دستیابی به رشد و توسعه اجتماعی به عنوان یک چشم انداز ملی مهمترین آرزوی هر ملتی است اما تحقق چنین چشم اندازی نیاز به تدوین و اجرای راهبردهای اثربخش دارد. کارآفرینی یکی از اجرایی ترین این راهبردها است. بر این اساس، دستیابی به چشم انداز بیست ساله کشور که چارچوب اصلی چهار برنامه پنج ساله آینده کشور را شکل می دهد، مستلزم توسعه کارآفرینی در ایران اسلامی است (فرجی و همکاران، ۱۳۹۳).

فرضیه های تحقیق

۱. کارآفرینی بر فرصتهای جدید اقتصادی تاثیر معناداری دارد.
۲. کارآفرینی بر ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی تاثیر معناداری دارد.
۳. کارآفرینی برای ایجاد سرمایه اجتماعی و فرهنگی تاثیر معناداری دارد.
۴. کارآفرینی بر رفاه اجتماعی تاثیر معناداری دارد.

روش شناسی تحقیق

از آنجایی که هدف تحقیق، تعیین روابط علی میان متغیرهای کارآفرینی و رشد اقتصادی می باشد، این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری اطلاعات، توصیفی - همبستگی و به طور مشخص مبتنی بر روش شناسی الگویابی معادلات ساختاری است. مبانی نظری و پیشینه تحقیق با استفاده از منابع کتابخانه ای و پایگاه های اطلاع رسانی تدوین شده است. جامعه آماری تحقیق حاضر مدیران شهرک علمی - تحقیقاتی در شهر اصفهان می باشد. در این شهرک ۳۰۰ شرکت وجود دارد، که مدیران عالی ۲۰۸ تا از این شرکت ها به عنوان کارآفرین به محققان این تحقیق معرفی شدند. که با توجه به محدود بودن جامعه آماری (۲۰۸ نفر) نیاز به نمونه گیری نمی باشد، و کل جامعه آماری تحقیق از طریق سرشماری مورد بررسی قرار گرفت. بنابراین ۲۰۸ پرسشنامه تحقیق (بازار گردآوری داده ها) در بین جامعه آماری توزیع گردید که از این تعداد ۱۸۷ پرسشنامه برگشت داده شد و جهت تحلیل ها استفاده گردید. نرخ بازگشت پرسشنامه ۹۰٪ است که قابلیت تعمیم را دارد.

نوع روش پژوهش

این پژوهش از نظر روش پژوهش، توصیفی از نوع پیمایشی است. از نظر هدف کاربردی - عملی است. از نظر ماهیت همبستگی است. در این نوع پژوهش رابطه ی میان متغیرها براساس هدف های پژوهش تحلیل می شود. در این پژوهش نیز به بررسی وجود یا عدم وجود رابطه و همبستگی، میزان و نوع رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته پرداخته می شود. با توجه به اینکه در این پژوهش از روش های مطالعه ی کتابخانه ای و بررسی متون و نیز روش های میدانی نظیر پرسشنامه استفاده می شود و هدف آن شناخت صفات، ترجیحات، ویژگی ها و رفتار افراد جامعه از طریق مراجعه به آنها است، می توان گفت که پژوهش حاضر بر اساس ماهیت و روش تحقیق، میدانی است. لذا این تحقیق توصیفی - پیمایشی است.

سنجش روایی سازه: تحلیل عاملی

قبل از پرداختن به آزمون مدل پژوهش و همچنین آزمون فرضیه‌ها، با استفاده از روش تحلیل عاملی قابلیت اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش توسط سؤالات پرسشنامه را مورد آزمون قرار می‌دهیم. جدول زیر نتایج حاصل از تحلیلی عاملی توسط نرم‌افزار SMART PLS را بر اساس پرسشنامه پژوهش نشان می‌دهند. در این جدول بارهای عاملی به همراه مقادیر آماره t نشان داده شده‌اند.

جدول ۱. نتایج تحلیل عاملی

متغیر	شماره سؤال	بار عاملی	آماره t یا t -value	معناداری (p-value)	نتیجه
کارآفرینی	۱	۰.۰۸۷۶۵	۴۸.۰۴۳۳۳	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۲	۰.۰۸۷۷۵	۵۳.۱۸۴۱	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۳	۰.۰۷۹۳۵	۲۴.۰۴۸۴۶	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۴	۰.۰۸۲۰۸	۲۹.۰۶۴۸۳	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۵	۰.۰۷۸۳۱	۱۹.۰۹۴۳۱	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
فرصت‌های جدید اقتصادی	۶	۰.۰۷۸۲۱	۲۵.۰۱۸۱۷	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۷	۰.۰۷۷۸۷	۲۷.۰۵۲۶۹	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۸	۰.۰۷۶۸۵	۲۲.۰۵۷۱۱	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۹	۰.۰۷۳۳۷	۱۹.۰۴۸۳۷	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۱۰	۰.۰۷۱۲۷	۱۵.۰۹۱۲۹	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی	۱۱	۰.۰۷۵۲۳	۱۸.۰۹۴۲۲	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۱۲	۰.۰۸۲۶	۳۵.۰۱۶۱۹	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۱۳	۰.۰۷۶۰۶	۱۹.۰۱۵۱۵	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۱۴	۰.۰۸۰۳۳	۲۶.۰۰۹۷۶	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۱۵	۰.۰۸۰۷۸	۲۸.۰۳۹۸۷	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
سرمایه اجتماعی و فرهنگی	۱۶	۰.۰۶۳۵۴	۱۲.۰۰۵۹	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۱۷	۰.۰۷۲۰۳	۱۷.۰۲۰۱۷	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۱۸	۰.۰۸۱۳۸	۳۰.۰۴۹۵۶	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۱۹	۰.۰۷۶۶۵	۲۵.۰۰۷۰۵	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۲۰	۰.۰۷۴۱۴	۲۱.۰۱۸۶۳	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
رفاه اجتماعی	۲۱	۰.۰۶۸۵۸	۱۶.۰۸۳۴۱	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۲۲	۰.۰۷۱۸۹	۱۷.۰۲۲۰۶	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۲۳	۰.۰۶۷۷۴	۱۷.۰۰۴۸۸	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۲۴	۰.۰۴۱۹۶	۴.۰۷۲۳۷	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۲۵	۰.۰۷۴۳۳	۱۷.۰۰۸۷۷	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۲۶	۰.۰۸۲۴۵	۳۲.۰۱۱۲۶	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب
	۲۷	۰.۰۷۹۱۸	۲۹.۰۰۲۳۲	کمتر از ۰/۰۵	معنادار-مناسب

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد سؤالات پرسشنامه مناسب است و زیرا در تمامی گویه‌ها مقادیر t -value برای سطح اطمینان ۹۵ درصد بزرگتر از مقدار ۱/۹۶ هستند و در نتیجه معناداری برای سطح اطمینان ۹۵ درصد برای تمامی سؤالات کمتر از ۰/۰۵ است. بنابراین می‌توان گفت که سؤالات توانایی سنجش متغیرهای پژوهش را دارند.

سنجش روایی تشخیصی

علاوه بر روایی سازه، روایی تشخیصی نیز مورد بررسی قرار گرفت. به این معنا که گویه های هر سازه در نهایت تفکیک مناسبی را به لحاظ اندازه گیری نسبت به سازه های دیگر مدل فراهم آورند. بنابراین با کمک شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) این روایی مورد سنجش قرار گرفت (معیار قابل قبول: $AVE > 0.5$). همچنین روایی همگرا با استفاده از شاخص پایایی ترکیبی (CR) (معیار قابل قبول: $CR > 0.7$) مورد بررسی قرار گرفت. به منظور برقراری روایی همگرا شروط زیر باید برقرار باشند:

$$\begin{aligned} CR &> 0.7 \\ CR &> AVE \\ AVE &> 0.5 \end{aligned}$$

جدول ۲. سنجش روایی تشخیصی

متغیر (سازه)	میانگین واریانس استخراج شده (AVE)	پایایی ترکیبی (CR)	روایی تشخیصی (نتیجه)	روایی همگرا (نتیجه)	ضریب آلفای کرونباخ	نتیجه پایایی
کارآفرینی	۰,۶۹۱	۰,۹۱۷۷	برقرار است	برقرار است	۰,۸۸۷۷	مناسب
فرصتهای جدید اقتصادی	۰,۵۷۱	۰,۸۶۹۲	برقرار است	برقرار است	۰,۸۱۳۵	مناسب
ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی	۰,۶۲۴۹	۰,۸۹۲۷	برقرار است	برقرار است	۰,۸۴۹۸	مناسب
سرمایه اجتماعی و فرهنگی	۰,۵۳۲۱	۰,۸۷۱۵	برقرار است	برقرار است	۰,۸۲۲۱	مناسب
رفاه اجتماعی	۰,۵۰۱۸	۰,۸۵۳۶	برقرار است	برقرار است	۰,۷۹۲۱	مناسب

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول فوق روایی تشخیصی و همچنین روایی همگرا با برقراری شروط مطرح شده برقرار می باشند. همچنین مقادیر آلفای کرونباخ بیانگر مناسب بودن این ضریب (بزرگتر از ۰/۷) برای متغیرهای پژوهش است.

تحلیل داده ها**یافته های پژوهش**

قبل از بررسی فرضیه ها لازم است تا میانگین رتبه ای (آزمون فریدمن)، انحراف استاندارد و واریانس بین متغیرهای تحقیق مورد توجه قرار گیرد.

جدول ۳. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	شماره سؤال	میانگین واریانس استخراج شده	میانگین رتبه ای (آزمون فریدمن)
کارآفرینی	۴-۱	۰,۶۹۱	۲/۹۱
فرصتهای جدید اقتصادی	۸-۵	۰,۵۷۱	۵/۶۹
ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی	۱۲-۹	۰,۶۲۴۹	۵/۱۴
سرمایه اجتماعی و فرهنگی	۱۵-۱۳	۰,۵۳۲۱	۶/۸۰
رفاه اجتماعی	۲۰-۱۶	۰,۵۰۱۸	۸/۳۱

نتایج آزمون فریدمن در جدول (۳) میانگین رتبه های هریک از متغیر تحقیق را نشان می دهد. از آزمون فریدمن برای بررسی یکسان بودن اولویت بندی (رتبه بندی) تعدادی از متغیرهای وابسته توسط افراد استفاده می شود هر چقدر میانگین رتبه ها بیشتر باشد، اهمیت آن متغیر بیشتر است. بنابراین می توان گفت، رفاه اجتماعی با میانگین رتبه ای ۸/۳۱ نسبت به سایر متغیرها از اهمیت بیشتری نیز برخوردار است.

آزمون فرضیه های پژوهش

جدول ۴. آزمون فرضیه های پژوهش

نتیجه	معناداری P	نسبت بحرانی C.R.	خطای استاندارد S.E.	ضریب استاندارد	فرضیه
تأیید می شود	۱۶۷.	۱۰۳۸۱-	۱۸۹.	۲۸۱.	H1 کارآفرینی ---> فرصتهای جدید اقتصادی
تأیید می شود	۰۰۹.	۲۰۶۳	۲۶۶.	۶۵۳.	H2 کارآفرینی ---> ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی
تأیید می شود	***	۳۰۷۵۴	۲۸۵.	۱۰۰۲	H3 کارآفرینی ---> ایجاد سرمایه اجتماعی و فرهنگی
تأیید می شود	۱۸۵.	۱۰۳۲۶	۲۱۳.	۲۹۴.	H4 کارآفرینی ---> رفاه اجتماعی
*** بیانگر اینست که مقدار P از ۰/۰۰۱ کمتر است					

بحث و نتیجه گیری

در دنیای در حال تحول امروز، با توجه به افزایش عدم اطمینان محیطی، تغییرات مداوم و چالش های زیاد، یکی از راهکارهای مؤثر برای اینکه سازمان ها بتوانند خود را با تحولات سریع انطباق دهند و به شکل پویا و زنده به حیات خود ادامه دهند، گرایش به کارآفرینی و تبدیل شدن به سازمانی کارآفرین است. بسیاری از سازمان ها به اهمیت و لزوم کارآفرینی در سازمان و جهت گیری کارآفرینانه پی برده اند. در واقع اینگونه تغییر در استراتژی، در پاسخ به نیازی است که در نتیجه تحولات و تهدیدات گسترده بوجود آمده است. بنابراین جامعه و سازمانی می تواند در مسیر توسعه، حرکتی رو به جلو و با شتاب داشته باشد که بتواند از فرصت های پیشرو بموقع و به درستی استفاده نماید. در سازمان هایی که روابطی متقابل و متعدد با مشتریان و بازارهای مالی و غیرمالی دارند، مقوله کارآفرینی پایدار که ترکیبی برخاسته از مفهوم کارآفرینی کسب و کار و توسعه پایدار است از طریق اکتشاف، ارزیابی و بهره گیری از فرصت ها و ایجاد ارزش می تواند به بهبود عملکرد سازمان ها، کمک کننده و اثرگذار باشد. زیرا کارآفرینی به عنوان راهبردی توسعه محور در محیط اقتصادی در حال تغییر امروز اهمیت خاصی یافته است، به طوری که بسیاری از شرکت های بزرگ دنیا برای حل مشکلات خود از کارآفرینی استفاده کرده اند. نقش کارآفرین در توسعه اقتصادی و ایجاد اشتغال در جامعه باید به صورت یک باور همگانی درآید. و این اعتقاد به وجود آید که در دنیای امروز و در اقتصاد دانش محور رشد و توسعه از طریق نوآوری و خلاقیت امکان پذیر است و این کارآفرینان هستند که با تخصیص مجدد منابع از کاربردهای نه چندان بهره ور و شناسایی فرصت های بازار، به رشد و توسعه اقتصادی کمک می کنند. آنها با شناسایی بهترین راه استفاده از منابع کمیاب برای پاسخ به خواسته های نامحدود بشری نقش به سزایی را در شکوفایی اقتصاد کشورها ایفا می کنند، با نوآوری های آنها، تقاضا و عرضه محصول و به تبع آن اشتغال افزایش می یابد، که موجب بهبود وضعیت زندگی افراد و توسعه اقتصادی جوامع خواهد شد. به طور کلی راه شکوفایی اقتصادی و توسعه صنعتی در گروی توسعه کارآفرینی است. بنابراین اگر بتوانیم شرایط مناسبی را برای کارآفرینان کشور فراهم کنیم در جامعه تجارت پایدار و سالمی گسترش می یابد و رشد و توسعه اقتصادی محقق می شود، بنابراین با در نظر گرفتن نتایج بدست آمده از محاسبات می توان پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه کرد:

- استفاده از ظرفیتهای کارشناسی به منظور شناسایی چالشهای ، راهبردها و اهداف راهبردی توسعه فعالیتهای کارآفرینی در کشور
- توسعه انواع کارآفرینی فردی، سازمانی، اجتماعی به ویژه فعالیتهای کارآفرینانه در بخش غیردولتی به عنوان راهبرد توسعه ملی.
- طراحی و به کارگیری هوشمندانه نظامهای سنجش و توسعه کارآفرینی و ارزش یابی محیط کارآفرینی در کشور به منظور هدایت اثربخش راهبردها و سیاستهای توسعه کارآفرینی
- توسعه نهادهای آموزشی، پژوهشی توانمند برای توسعه کارآفرینی در کشور
- رویکرد نوین آموزش عالی در جهت توسعه دانشگاههای کارآفرین
- توسعه نظام آموزش مهارتی و نظام صلاحیت حرفه ای
- اصلاح و بازنگری موانع موجود برای تمام قشرها

منابع و مراجع

- [۱] خاکی، غلام رضا. (۱۳۹۰) روش تحقیق با رویکرد پایان نامه نویسی. چاپ هفتم. تهران: انتشارات بازتاب، ۴۳۰ صفحه.
- [۲] دیوسالاری، سمانه؛ بزرگی، فرشاد. (۱۳۹۱). بررسی نقش کارآفرینی در رشد اقتصادی و توسعه پایدار، کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان.
- [۳] زالی، محمدرضا؛ رضوی، سیدمصطفی، یداله‌ی، جهانگیر، کردنائیج، اسداله. (۱۳۸۹). ارزیابی وضعیت کارآفرینی در ایران، چاپ اول، تهران، موسسه کار و تامین اجتماعی.
- [۴] علیزاده، مژگان؛ کارشناسان، علی، خیراندیش، مسعود، محمدی خیاره، محسن. (۱۳۹۵). بررسی تاثیر کارآفرینی بیکاری و رشد اقتصادی، دومین همایش ملی اقتصاد کلان ایران.
- [۵] فرجی، فرشته؛ احسانی فر، ته‌مین؛ نادری، نادر؛ رضایی، بیژن. (۱۳۹۳). بررسی نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی، نشریه کارآفرینی در کشاورزی، جلد اول، شماره چهارم، صص ۹۱-۱۰۴.
- [۶] محمدی، سمیرا؛ بهاری، جعفر، بهاری، شهلا. (۱۳۹۲). بررسی نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی و پایداری کشور، دومین همایش ملی علوم مدیریت نوین.
- [۷] نعیمی، امیر؛ پزشکی راد؛ غلامرضا؛ چیدری، محمد. (۱۳۸۷). نگاهی بر نقش آموزش کارآفرینی در ایجاد اشتغال، اولین همایش نوآوری و کارآفرینی.
- [8] Ács, Z.J., and Szerb, L. (2010). The Global Entrepreneurship and Development Index (GEDI), DRUID Conference, London.
- [9] Carree, M. André van S. Thurik, R. and Wennekers, S. (2002), Economic Development and Business Ownership: An Analysis Using Data of 23 OECD Countries in the Period 1976-1996, Small Business Economics 19 (3), 271-290.
- [10] Deveci, Carlos, Marta Peris-Ortiz, and Carlos Rueda-Armengot. (2016). "Entrepreneurship during economic crisis: Success factors and paths to failure." Journal of Business Research <http://dx.doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.04.139>.
- [11] Ghobadi, O. and Ghodrati, A. (2010). Barriers to Entrepreneurship Development in Iran. Research project, 18p. (In Persian).
- [12] Hashemi, H. (2007). View of Entrepreneurship in the World, the Institute of Labor and Social Security. (In Persian).
- [13] Szirmai, A., Naudé, W., and Goedhuys, M. (2011). Entrepreneurship, Innovation, and Economic Development. Oxford University Press, Oxford, 256p.
- [14] Tomas, S.G., Grigore, A.M., Marines, P. (2013). Economic Development and Entrepreneurship. Procedia Economics and Finance 8(2): 436-443. 27.